

קטולוס נחיה, לְסִבְיָה שלי, ונאהב

אחד-עשר שירים

מלטינית: שמעון בוזגלו

קטולוס, או בשמו המלא, גיוס וְלְרְיוֹס קטולוס (Gaius Valerius Catullus), חי שלושים שנים בלבד (בין 84 ל-54 לפנה"ס בערך), אבל הספיק להשאיר אחריו, למזלנו הגדול, קובץ בן 114 שירים, חלק גדול מהם מופלאים. הוא נולד בצפון איטליה, בעיר נְרֹוֹנָה, למשפחה עשירה. בשנת 61 הגיע לרומא, כנראה לצורך קריירה פוליטית. הפוליטיקה לא ממש התאימה לאופיו של הצעיר חסר המנוח הזה, אבל העיר הגדולה בהחלט התאימה לו. הוא הסתובב בחוגי ה-*delicata iuventus* ("הנוער המעודן", כפי שקרא להם קיקרו), שפנו עורף לאידאלים של רומא המוקדמת ואימצו את התרבות היוונית ההלניסטית.

קטולוס שירת אמנם שנה אחת בבית־יָנָה, אבל נראה שבאופן כללי סלדו הוא וחבריו מפוליטיקה, ועיקר מעייניהם היו נתונים לשירה ו"לעסקי האהבה". ואם מדברים על אהבה, כשהגיע לרומא, התאהב קטולוס ב"לְסִבְיָה", דמות המככבת ברבים משיריו, והוא קרא לה כך כאות להערצה שרחש לִסְפָּרוֹ, המשוררת היוונית מן האי לְסִבּוֹס, שפעלה בתחילת המאה השישית לפנה"ס. אֶפּוֹלָאוֹס (המאה השנייה לספירה) מספר לנו שמאחורי השם הפיקטיבי עומדת דמותה של קְלוֹדְיָה, אישה צבעונית למדי ממשפחה אריסטוקרטית ואשתו של קונסול ידוע (קונסול היתה הדרגה הפוליטית הגבוהה ביותר ברומא הרפובליקנית). היא היתה מבוגרת מקטולוס בעשר שנים, ואחרי רומן קצר ביניהם השליכה אותו לטובת מרקוס קְלִיוֹס רופוס, המוזכר בשיר 77 (שאיננו מתורגם כאן).

במבחר השירים הקצרצר המובא כאן אין שום ניסיון לתת חתך מייצג של שירי קטולוס. בחרתי דווקא אותם, כי אני אוהב אותם. זה הכול. לשירים מצורפות הערות ובדרך כלל גם רקע קצר. מספור השירים הוא לפי המהדורה המדעית של הטקסט. מספור השורות בשירים הוא שלי, ומטרתו לעזור לקורא בזמן קריאת ההערות.

ש"ב

- לְמִי אֲנִי מְגִישׁ סִפְרוֹן חֲדָשׁ מִקְּסִים
 שָׁזָה עֵתָה לְטוֹשׁ בְּאַבְן גִּיר צְחִיחָה?
 קוֹרְנֵלְיוֹס, לָךְ, שֶׁכֵּן תִּמְיֵד חֲשַׁבְתָּ
 שְׁלֹזוּטוֹת שְׁלִי יֵשׁ עֲרַף כְּלִשְׁהוּ,
 5 כָּכָר אֲזוֹ כְּשֶׁהֶעֱזַתָּ (יָחִיד בְּאִיטָלְקִים)
 לְגוֹלֵל אֶת כָּל קוֹרוֹת הַיָּמִים
 בְּשִׁלּוּשָׁה כְּרָכִים מְלַמְּדִים —
 חַי יוֹפִיטֵר — וְעַמְלָנַיִם.
 אֲזוֹ קַח אֶת הַסִּפְרוֹן הַזֶּה,
 10 כָּכָה, כְּפִי עֲרֹכוּ,
 וְהִלְוֵאֵי — הוּ, פְּטְרוֹנִית בְּתוֹלָה —
 שְׁיֻכַּל לְהַחְזִיק מְעַמָּד
 יוֹתֵר מִדּוֹר אֶחָד.

שורה 2 — "לְטוֹשׁ": הכוונה לליטוש קצוות המגילה (הצורה המקובלת באותה עת לספרים) בעזרת
 אבן גיר, ואולי גם לליטוש השירים עצמם.
 שורה 3 — "קוֹרְנֵלְיוֹס": הכוונה היא לקורנליוס נפוס (99-24 לפנה"ס), חבר של קטולוס, בן צפון
 איטליה כמוהו, ומחבר ביוגרפיות מפורסם.
 שורה 7 — יצירה שאברהם ולא הגיעה לידינו. היא כונתה "כרוניקה" וסיכמה את ההיסטוריה של
 העולם הידוע עד אז.
 שורה 11 — "פְּטְרוֹנִית בְּתוֹלָה": בסופו של דבר, המוזה היא הפטרונית האמתית של קטולוס,
 לא קורנליוס.

- פְּשׁוּשׁ, חֲמַדַּת נַעֲרָתִי,
 אֶתְךָ אוֹהֶבֶת לְשַׁחֵק,
 לְחַפֵּן אוֹתְךָ בַּחֵיק,
 לְהוֹשִׁיט לְמִקּוֹרְךָ אֶת קִצֵּה אֶצְבְּעָה
 5 וּלְגָרוֹת אוֹתְךָ לְנִקְרֵ-קְרֵ-קְרֵ-קְרֵ,

בְּכֹל פַּעַם שֶׁהִיא – תְּשׁוּקָתִי הַזֹּהֶרֶת –

מִבְּקֶשֶׁת אֵיזָה שֶׁעֲשׂוּעַ מְתוּק

וּמְרֻגֵעַ קָט לְכֹאבֶיהָ,

כְּדֵי לְשַׂכֵּךְ, אֲנִי מֵאֲמִין,

10

אֵת לְהִטָּה הַכְּבֵד.

הַלֹּאִי יִכְלִתִי לְשַׁחַק אֶתָּה, כְּמוֹהָ,

לְהִקָּל עַל רוּחִי הַקּוֹדֶרֶת!

שירים 2, 3, 5, 7, 8 המתרגמים כאן עוסקים ביחסיו של קטולוס עם לסביה אהובתו (ראו על כך בהקדמה).

שורה 1 – הציפור המזוכרת בשיר היא דרוור, לא פשוש, אבל המרחק הקצרצר בין השימוש שלנו בעברית במילה פשוש ככינוי חיבה, לבין מה שמרגיש קטולוס כלפי הציפור של אהובתו, ממש דורש את ההחלפה הזאת.

שורה 12 – אחרי השורה הזאת מופיעות בכתב היד השורות האלה: "פה מסב לי ענג, / כפי שלנצרה הזריזה / הסב, כך מספרים, / תפוח הזהב אשר התיר את אונרה / שזמן ארך הנה קשור". הקטע הזה ממוספר במהדורות המדעיות כ-2b. רוב המלומדים בימינו טוענים שזה ההמשך של שיר 2, אלא שבין שני הקטעים הפרידו כנראה כמה שורות שאבדו. בכל מקרה, הקטע הקצר הזה עוסק באטלנטה, הנסיכה הצעירה שהיתה קלת רגליים וסירבה להתחתן. היא הציבה אפוא תנאי למחזורים שלה: מי שינצח אותה בתחרות ריצה, יזכה בה, ואם יפסיד – ימות. רבים קיפחו כך את חייהם, עד שהגיע היפומנס ובסיוע תחבולה של אפרודיטה הצליח לנצח את אטלנטה (שכבר היתה מאוהבת בו): בזמן תחרות הריצה ביניהם הוא השליך תפוח זהב על הארץ, היא התכופפה להרים אותו (והשתתה בכוונה), והוא השיג אותה. מה שגרם לה לעונג להתיר את אזוריה ולאבד את בתוליה.

3

הַתְּאֲבָלוּ, הוּ, וְנוֹסִים וְקוֹפִירוֹנִים

וְכָל הָאֲנָשִׁים הַכִּי מְפֹלְאִים:

הַפְּשׁוֹשׁ שֶׁל נַעֲרָתִי – הוּא מֵת,

הַפְּשׁוֹשׁ, חֲמַדַּת נַעֲרָתִי,

5

שְׁאוֹתוֹ אֶהְבֶּה יוֹתֵר מֵעֵינֶיהָ!

כִּי מְתוּק כְּדָבֶשׂ הִיָּה

וְכֹה הֵיטִיב לְהַכִּירָהּ

כְּמוֹ נַעֲרָה אֵת אִמָּהָ,

גַּם לֹא הִזִּיז אֶת עֲצָמוֹ מִחִיקָה –

10 לֹא, נִתַּד לּוֹ מִסְכִּיב
פְּנֵעוֹם פֹּה פְּנֵעוֹם פֹּה
וְרַק לְגַבְרָתוֹ צִיץ וְצִיץ.

15 עֲכָשׁוּ בְּאֶפֶל הוּא עוֹשֶׂה אֶת דְּרָכּוֹ
אֶל מְקוֹם שְׂמִמְנוֹ, אוֹמְרִים,
עוֹד לֹא חִזַּר אֶף אֶחָד.
לְכִי לְעִזָּאזֵל, חֲשַׁכְתָּ שְׂאוּל אֲרוּרָה
הַבוֹלְעֵת אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַיְפִיּוֹם!
כִּזָּה פְּשׁוֹשׁ יִפֶּה גּוֹלֵת לִי מִיָּדִי.
הוֹ, עֵסֶק נִפְשָׁע! אִי, פְּשׁוֹשׁ מִסְכָּנוֹן!
בְּגִלְלָהּ לְנַעֲרָתִי הָעֵינַיִם
אֲדַמּוֹת נִפְחוּפוּחוֹת מֵרַב בְּכִי!

שירים מספר 2, 2b ו-3 מופיעים בכתבי היד כשיר אחד תחת הכותרת "קינה על הדרור של לסביה". אבל כבר לפני שנת 1500 הפרידו מלומדים בין שיר 3 לשני השירים האחרים, ובשנת 1829 הופרדו במהדורות המדעיות שני השירים האחרים. ולדעתי, בצדק, שכן לכל אחד מן השירים האלה אופי אחר.
שורה 1 – ונוס היא אלת האהבה, וקופידון הוא בנה. הצירוף "ונוסים וקופידונים" משמעו רוחות או כוחות האהבה. אני מניח שהריבוי "ונוסים" עשוי להישמע מוזר לאוזניים אחדות, אבל לאוזני הוא נשמע טבעי יותר מ"ונוסות".
שורה 11 – יש לקרוא "פם פה פם פה".

5

נְחִיָּה, לְסִבְיָה שְׁלִי, וְנֹאֲהָב
וּבוֹאִי לֹא נָשִׁים פְּרוּטָה
עַל פְּטָפוּטֵי זְקָנִים.
שְׂמֵשׁוֹת יְכוּלוֹת לְשַׁקֵּעַ וּלְזַרְחַת,
אֶךְ כְּשִׂאוֹרְנוֹ הַקָּצֵר יִשְׁקַע –
לִילָה נִצְחִי יַעֲטֵף אֶת שְׁנַתְנוּ.
תְּנִי לִי אֶלֶף נְשִׁיקוֹת,
אֲחַר כֶּךָ מֵאָה, וְאִזּוֹ עוֹד אֶלֶף,

אַחֲרֵי כֵן מֵאָה נֹסֶפֶת,
 אַחַר כֵּךְ שׁוֹב עוֹד אֶלֶךְ,
 אַחַר כֵּךְ מֵאָה. וְאִזּוֹ,
 כְּשֶׁנִּתְנַשֵּׁק עוֹד אֶלְפֵי נְשִׁיקוֹת,
 בּוֹאֵי נֶעְרַבֵב אוֹתָן שְׁלֵא גִדַּע אֶת מִסְפָּרָן
 אוֹ שְׁמִישָׁהוּ לֹא יִטִּיל בְּנוֹ עֵינָי רָעָה
 כְּשִׁידַע עַד כִּמָּה הִתְנַשְׁקֵנוּ.

הרעיון העומד ביסוד השורות האחרונות בסוף השיר, שבהן מציע המשורר לאהובתו לערוב את מספר הנשיקות, הוא האמונה התפלה שמספור של דברים מביא מזל רע: מה שאיננו יודעים לא יכול להזיק לנו, ואי אפשר לנצל אותו נגרנו.

7

אֶת שׂוֹאֵלְתָּ, לְסִבְיָהּ,
 כְּמָה נְשִׁיקוֹנוֹת שְׁלֶךְ
 יִשְׁבִּיעוּ 'תִּי וְרִי.
 כְּמִסְפָּר גְּרָגְרִי הַחוּל הַלּוֹבִי
 5 בְּקִירָנָה הַמְצַמִּיחָה אֶת הַסִּילְפִּיּוֹם
 בֵּין מְקַדְּשׁוֹ שֶׁל יוֹפִיטֵר
 אֲשֶׁר מְזִיעַ מְרַב חֵם
 לְקֶבֶר הַקְּרוֹשׁ שֶׁל בְּטוֹס הַזְּקוֹן,
 אוֹ כְּמִסְפָּר הַכּוֹכָבִים הָרוֹאִים —
 10 כְּאֲשֶׁר הַלֵּילָה שׁוֹתֵק —
 אֶת אֲהֻבוֹתֵיהֶם הַגְּנוּבוֹת
 שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.
 נְשִׁיקוֹת כֹּה רַבּוֹת לְנִשְׁק אוֹתְךָ:
 זֶה יִשְׁבִּיעַ אֶת קְטוּלוֹס הַמְּשַׁגֵּעַ!
 15 הַחֲטָטְנִים לֹא יוֹכְלוּ לְמַגּוֹתָן כְּבָר
 וְלִשׁוֹן רָעָה לֹא תִבְחַשׁ נְגִדָן כְּשֶׁף.

שורה 5 — קירנה היתה עיר יוונית גדולה באזור החוף המזרחי של לוב המודרנית, אזור הנקרא על שמה עדי ימינו: קירִנִיָּקה. סילפיום (Silphium) היה צמח (אולי מן המין Ferula) שגדל שם ונכחד. השתמשו בו למטרות קוליגרייות ורפואיות (השימוש הרפואי העיקרי שלו היה למניעת היריון). מכל מקום, נראה שהשורה הזאת נועדה ללעוג ללמדנות ההלניסטית שהתגנדרה במילים מפוצצות ובשמות מקומות, צמחים, וכיו"ב, סופר־אקזוטיים.

שורה 6 — הכוונה היא למקדש הנבואה (oraculum) של האל המצרי אַמון, אשר הרומאים זיהו אותו כיופיטר. האל המסכן "מת" מחום בגבולה הדרומי של קירנייקה.

שורה 8 — בטוס (המאה השביעית לפנה"ס) היה המלך הראשון של קירנה. קברו היה מרוחק כחמש מאות ק"מ ממקדשו של יופיטר.

שורה 16 — שוב, כמו בשיר 5, אם אנשים לא ידעו מה מספר הנשיקות, הם לא יוכלו להזיק לזוג המאוהב.

8

קטולוס המסכן, הפסק להשתטות,
והבן שמה שאבדת — אבוד.

זרחו לך פעם שמשות זוהרות,

כשנהגת לכרכר אחר נוערתך —

5 שְׁאֵהֲבֵנו אוֹתָהּ, אֵיךְ אֵהֲבֵנו אוֹתָהּ.

הזמן חלף לו במיני שעשועים

שחשקת בהם ונערתך לא סרבה.

כן, זרחו לך שמשות זוהרות.

עכשו היא כבר איננה רוצה,

אז גם אתה, רכיכה, אל תרצה,

ואל תרדף אחרי מי שבורחת,

אל תהיה מסכן.

לא, הקשה את לבך, ייה נחויש!

שלום, נערה, עכשו קטולוס נחויש.

15 הוא לא יבקש אותך ולא יתענין בך,

אם אינך רוצה.

אכל את עוד תצטערי,

כשלא יתענינו בך כבר.

מרשעת שקמוך —

איזה חיים נשארו לך?

מי יבוא אליך עכשו?

למי תראי כה יפה?

את מי עכשו תאהבי?

למי יאמרו שאת שלו?

את מי תנשקי?

למי תשכי שפתיים?

אבל אתה, קטולוס, התעקש, היה נחוש!

25

לסביה הפנתה עורף לקטולוס, המאהב האובססיבי שכירכר אחריה לכל מקום, עד שהתחיל כנראה לשעמם אותה. בשיר המקסים הזה ממשיך קטולוס להטריח את לסביה, גם אם נדמה לו שלא. שורה 4 – יש לקרוא "נרתך", לא "נערתך". שורה 5 – קטולוס עובר כאן ללשון רבים, אולי מפני שבדרך הזאת קל לו יותר לדבר על אהבתו הנכזבת.

13

תסעד אצלי היטב, פבולוס שלי,

תוף ימים אחדים – אם יתחשק לאלים –

בתנאי שתביא אתך סעודה טעימה

וגם איזו נערת זהר ויין ומלה

וצחוקים, בלי סוף צחוקים.

5

אם תביא, אני אומר, את הדברים האלה,

תסעד היטב, מקסים שלי!

אתה מבין? הארנק של קטולוס שלך

מלא... בקורי עכביש.

10

אבל – בתמורה תקבל אהבות טהורות,

לא, משהו מתוק ואלגנטי יותר:

אגיש לך בשם

שונגוסים וקופידונים

נתנו לנערתך,

בְּשֵׁם, שְׂאֵם תְּרִיחַ אוֹתוֹ,
 תִּבְקַשׁ מִן הָאֱלִים, פְּבוּלוֹס שְׁלִי,
 שְׂאֵת כְּלָהּ יִהְיֶכּוּ הֵם לְאַף.

שורה 1 — "פבולוס": חבר של קטולוס ששירת בספרד, ושלה משם למשורר ממחטות פשתן משובחות (כך לפי שיר 12, שאינו מתורגם כאן).
 שורה 4 — "מלח": במשמעות הרגילה ובמשמעות שאנחנו מייחסים יותר בשפתנו למילה "פלפל".
 שורה 9 — הפסוק של המשורר העני איננו המצאה של התקופה המודרנית. נכון שלהיות משורר זה לא עסק רווחי מאוד, ולא מעט משוררים הוכיחו ומוכיחים את זה, אבל יש גם לא מעט משוררים אחרים, כמו קטולוס שנוגד למשפחה עשירה והיה בעצמו בעל רכוש, שנוח להם יותר להתעסף במעיל מחורר. אחוות משוררים או רומנטיקה בורגנית?
 שורה 13 — ראו הערה בשיר 3.

אֲנִי אֲזַיֵּן אֶתְכֶם בְּפֶה וּבִתְחַת
 אֲוַרְלִיוֹס הַמְתְּרוֹמֵם וּפּוֹרְיוֹס הַמְתְּנוֹעֵעַ,
 אִם אַתֶּם חוֹשְׁבִים,
 בְּגִלְל שִׁירֵי הָעֲנָגִים,
 5 שְׂאֵינְנִי מִסְפִּיק "מֵהֶגֶן".
 נִכּוֹן, רְאוּי לְמִשׁוֹרֵר אֲמַת
 לְהִיּוֹת צְנוּעַ בְּעֲצֻמוֹ,
 אֲבָל זֶה לֹא מְחִיב אֶת שִׁירֵיו.
 בְּעֲצֵם, בְּשִׁירֵיו יֵשׁ קֶסֶם וּפְלֶפֶל
 10 רַק אִם הֵם עֲנָגִים
 וְלֹא מִסְפִּיק "מֵהֶגֶנִים"
 וּכְשֶׁהֵם יְכוֹלִים לְהִצִּית אֶת הַחֶשֶׁק,
 וְאֵינְנִי מִתְכוּן בְּנַעֲרִים מִיְחָמִים,
 לֹא — בְּמִבְגָּרִים שְׁעִירִים
 15 שְׂמַתְקָשִׁים כְּכֹר לְהִזְיוֹ
 אֶת חֲלֻצֵיהֶם הַמִּיבְּשִׁים.
 אַתֶּם, מִפְּנֵי שְׂקִרְאֵתֵם
 עַל אֲלֵפֵי הַנְּשִׁיקוֹת שְׁלִי,

תרגומים מלאים לשיר הזה (לשפות שונות) הופיעו ברפוס, למיטב ידיעתי, רק במחצית השנייה של המאה העשרים! האיזון המופלא בין חיי הגוף והרוח, שאיפיין באופן כללי את התרבות היוונית-רומית, היה ועודנו נועז מדי, עצמאי מדי, חי מדי, ביחס לגישה המסרסת של הנצרות, היהדות והאסלאם. עד למחצית השנייה של המאה העשרים נחלקו התרגומים לשיר לשתי קבוצות עיקריות: האחת השמיטה את שורות 1, 2 ו-20 (בחלק מן המקרים הושמטו שורות אלה גם מן המקור הלטיני), והאחרת תירגמה אותן עם "חגורת צניעות", למשל: "I'll show you I'm a man" ("אראה לכם שאני גבר"), או "Furius, Aurelius, I'll work your / own perversions on you and your persons" ("פוריוס, אורליוס, אני אבצע עליכם ועל גופכם את הסטיות שלכם"). שורה 2 – אורליוס ופוריוס היו שני יריבים של קטולוס שהתחרו בו בהצלחה על לבו של יובנטיוס, צעיר מצודר שקיים יחסי מין עם קטולוס והיה כנראה בן חסותו. שורה 18 – הכוונה בוודאי ל"אלפי הנשיקות" המוזכרות בשיר ההומוסקסואלי שמספרו 48, ואולי גם לנשיקות בשירים 5 ו-7.

48

אם יִרְשׁוּ לִי, יוֹבֻנְטִיוֹס, לְנִשֵּׁק
את עֵינֶיךָ הַדְּבָשִׁיטוֹת עוֹד וְעוֹד,
אֲנִשֵּׁק אוֹתָן שְׁלוֹש־מֵאוֹת אֲלֵפֵי פְּעָמִים
וְלֹא אֶשְׁבַּע לְעַד,
גַּם אִם יִבּוֹל נְשִׁיקוֹתֵינוּ
יְהִיָּה צָהֵב וְרֵב
מִשְׁדוֹת שְׁבוּלִים יְבֻשׁוֹת.

מתברר שקטולוס חשק לא רק בלסביה, אלא גם בגברים (תופעה שהיתה מקובלת בזמנו הרבה יותר מאשר בזמננו). על יובנטיוס ראו הערה בשיר 16, ובכל מקרה, הוא מוזכר גם בכמה שירים אחרים (15, 21, 23, 24, 81, 99), שנהוג לכנות אותם "שירי יובנטיוס".

51

הוא נִרְאָה לִי שׁוּהָ לְאֵל,

או – אם מִתֵּר לֹמֵר –
 עוֹלָה עַל הָאֱלִים,
 הָאִישׁ אֲשֶׁר יוֹשֵׁב מוֹלֵךְ,
 5 וְשׁוֹב וְשׁוֹב מִבֵּית בְּךָ
 וּמִקְשִׁיב לְצַחֲקֶךָ הַמֵּתוֹק:
 אִי, זֶה גּוֹזֵל מִמֶּסֶכֶן שְׁכֵמוֹנִי
 אֶת חוֹשֵׁי כָלָם.
 כִּי מִיָּד בְּרֹאֲתִי אוֹתְךָ, לְסִבְיָה,
 10 שׁוֹם [קוֹל] לֹא נִשְׁאַר לִי [בַּפֶּה],
 גַּם לְשׁוֹנֵי מִשְׁתַּקֶּת,
 לְהִבָּה דִּקְיָה פּוֹשֵׁטָת
 מִתַּחַת אֵיבְרִי,
 אֲזַנֵּי מְצַלְצֹלוֹת
 15 בְּצִלֵּל מִשְׁלֶהָן,
 לִילָה מְכֶסֶה
 אֶת תְּאוּמֵי עֵינֵי.
 הַפְּנָאִי, קְטוּלוֹס,
 הוּא מְטָרֵד בְּשִׁבְיָלֶךָ.
 20 אֲתָה מְתַהוֹלֵל בַּפְּנָאִי,
 מְשִׁתּוֹלֵל יוֹתֵר מִדֵּי.
 הַפְּנָאִי הָרֵס לְפָנָיִם
 מְלָכִים וְעָרִים מְשֻׁגְשָׁגוֹת.

השיר הזה הוא תרגום חופשי של קטולוס לשיר מאת ספפו (פרגמנט 31 ברשימת יצירותיה).
 קטולוס העריץ את המשוררת מלסבוס, וסקירה מהירה של מה שנשאר משיריה תבהיר מיד מה
 הסיבה. נראה שגם שירים 61 ו-62 שלו נכתבו בהשראת שיריה, או אולי גם הם תרגומים ישירים
 לשירים שלה שאבדו לנו.

שורה 9 – קטולוס מרשה לעצמו חופש פואטי. על לסביה ראו בהקדמה.
 שורה 10 – המילים בסוגריים המרובעים הן בגדר הצעה של מלומדים, כדי להשלים שורה
 החסרה במקור.

שורה 18 – הבית האחרון הוא כולו של קטולוס, לפחות כל עוד איננו יודעים איך הסתיים השיר
 אצל ספפו.

הוא נראה לי שנה לאלים,
הגבר ההוא היושב ממולך
ומקשיב מקרוב לקולך המתוק
ולצחוקך המקסים.
5 בחיי, זה מקפיץ את הלב בחזי.
הרי בשאני מביטה בך לרגע,
איני יכולה לדבר עוד,
לשוני מתנפצת בחד,
אש דקיקה מיד זוחלת
10 מתחת לעורי,
עיני אינן רואות דבר,
אזני מוזמזמות,
זעה קרה נגרת ממני,
צמרמרת אוחת אותי,
15 אני ירקה מעשב,
נראה שעוד קצת ואמות.
אבל הכל אפשר לשאת,
שכן [...]

בין עמים רבים ועל מים רבים
נסעתי ובאתי, אחי,
לקבר האמלל הזה,
כדי לתת לך כבוד אחרון
5 ולשוא לדבר אל אפרה השותק,

כי הגורל — הוא גזל לי אותך.

אחי המסכן, נלקחת ממני,

כן, בצורה לא הוגנת!

עכשו, אם כן, קבל

10

את המנחות האלה —

שאבותינו צוו לתת למתים —

את המנחות של אחיך השטופות בדמעות,

ועד עולם, אחי, שלום, לך בשלום.

אחיו של קטולוס מת היכן שהוא ליד טרויה (בצפון-מערב טורקיה המודרנית). בשנת 57 לפנה"ס, בדרכו לביתיניה (פרובינציה רומית בצפון מערב אסיה הקטנה, לחופי הדרומיים של הים השחור. קטולוס שהה שם במשך שנה, בעת ששירת בסגל של הנציב הרומי גיוס ממיסוס), ביקר המשורר את קבר אחיו האהוב כדי לכבד את אפרו בנסכים, כמנהג. איזה שיר נוגע ללב הוא כתב בעקבות הביקור הזה!

שורה 10 — המנחות לרוחות המתים (di manes) כללו נסך של יין, חלב ודבש, יחד עם פרחים. מנחות כאלה היו חובה משפחתית.



פריאפוס, אל הפריזון, שוקל את הפלוס שלו (ציור-קיר מפומפיי)